

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az ipari bíraskodás.

Irta dr. Magyary Géza.

Az ipartörvény új tervezete az iparos és alkalmazottja közötti munkaviszonynak bírói védelmét is reformtárgyává teszi. A legutóbbi két évtized alatt az iparos és munkás közti viszonyban lényeges változás állott be, amely bírói védelmének újabb szabályozását teszi elkerülhetetlenné. Erre való tekintettel a külföldi törvényhozások is sokat foglalkoznak ennek a védelemnek reformjával, de kevés törvényhozás van, amely annak oly kimerítő, az egész anyagot felölelő szabályozását tartalmazná, mint az új ipartörvény tervezete.

Az ipari munka ma két irányban igényel védelmet: egyéni és tömegesen. Ennek az utóbbinak útján a munkásosztály a saját gazdasági helyzetének javítását akarja kivívni. Ez a tömeges védelem azonban ma még csak kialakulóban van, a törvényhozások a munkaadó és munkásosztály közötti nagy küzdelemnek behatása alatt csak most tesznek kísérleteket szabályozása iránt. Az most a kérdés, hogy e két irányú védelem céljából minő legyen a bírósági szervezet és eljárás?

A kérdés megoldásánál abból kell indulnunk, hogy a mai bírói védelem, a múlt időkhöz viszonyítva, a tökély igen magas fokán áll, s így az a kérdés, hogy az igazi munka bírói védelmére miért van szükség különös bírósági szervezetre és eljárásra? Ennek okai a következők: Az iparos és alkalmazottja közötti munkaviszonyból eredő perben az ipari viszonyoknak oly nagy foku ismerete szükséges, aminővel a jogász szakbírók rendszeren nem bírnak. Továbbá ezek az ügyek olyan gyors elbírálást igényelnek, aminőt a rendes bíróságok alig képesek nyújtani. Ez teszi szükségessé, hogy elbírálásuk az ipari osztályból vett bírókra bízassék. — Minthogy azonban a munkaadó és munkásosztály közötti nagy gazdasági ellentétből fogva elbírálásuk csupán az előbbinek, vagy csupán az utóbbinak köréből vett bírókra nem bízható, mert ez a pártatlanságot nagy mértékben veszélyeztetné, az újabb törvények elbírálásukra oly bíróságokat szerveznek, amelyekben ez a két osztály egyenlő képviselőt nyer. Sőt most éppen arra fektetik a fősúlyt, hogy ez az egyenlő érdekképviselő az ipari bíróság szervezetében minél teljesebben legyen biztosítva. Erre törekszik a szervezet is.

A most fennálló iparbíróságaink szervezetében ezek a szempontok még nincsenek teljesen keresztülvive. Ma kétféle ipari bíróságunk van: az elsőfoku iparhatóság és az ipartestületek békéltető bizottságai. Az iparos és munkásem csak az utóbbiakban nyer képviselőt. Ezek a bíróságok, de különösen a kezdetleges eljárás, amely szerint az ügyeket elintézik, már nem kielégítő, ennél fogva a tervezet az ipari bíróságokat egészen új alapon szervezi. Eszerint minden törvényszék mellett és ezenfelül belátás szerint nagyobb forgalmu járásbírók mellett is, lesznek ipari bíróságok. Ezek a bíróságok a törvényszék, illetve a járásbírók egyik bírójának elnöke alatt két iparos és két munkásból álló tanácsban fognak eljárni. Fölöttük másod és utolsó fokon a törvényszék, minden laikus elem kizárásával, fogja a joghatóságot gyakorolni.

Az alapgondolat, amelyen ez a szabályozás nyugszik, hogy t. i. az ipari bíróság vezetése szakjogász kezébe legyen letelve, kétségkívül tökéletesebb bírósági szervezet nem fogja kielégíteni az ipari bíraskodás legelemibb követelményeit: az olcsóságot és gyorsaságot.

Ennek elérésére különösen arra lesz szükség, hogy az ipari bíróság tagjai-

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

A muzeum lépcsőjén.

(Angolból.)

— A. L. Harris. —

— Magam sem tudom, mi vitt erre a lépcsőre — mormogta a nő maga elé. — De ha már megtettem, végig is fogom játszani a komédiát.

Vékony, madárceru némbor volt, negyven éves lehetett, csinos és tiszta, de volt valami elkényszeredett az egész arcában, a miről arra lehetett következtetni, hogy vén leány. A British Muzeum előcsarnokában ült, az első lépcsőfokon, a honnan nemcsak az órára láthatott, hanem egyuttal figyelemmel kísérhette azt is, aki bejön. Mikor az óra hármát ütött, egyszerre kigyult a nő arca s felsóhajtott. Fel is ugrott, de vissza is ült azonnal a helyére. Szinte bizalmatlanul pillantott körül. Már többen voltak, a kik bementek és kijöttek a muzeumból.

Egy középkori, szakállas férfi vonta magára a figyelmét, aki kockás zsebkendőjével megtörölte gyöngyöző homlokát és feléje kö-

zeledett. A leány önkénytelenül elfedte kezével az ölében tartott vadrózsa bokrétát. A férfi is körülnézett, s mikor észrevette a leányt, megrezzent, leejtette kalapját, mely éppen az ő lábához gurult. Majd felemelte azt, s kihúzván magát, egy érthetetlen hangon mormogott kifejezés kíséretében leült a leány mellé a lépcsőnek másik végére.

A leány úgy összerázkódott, mintha villamos ütés érte volna. A férfi azonban odacsuszott feléje, s zavartan kérdezte:

— Bocsnát, hogy szabadságot veszek magamnak, de nem látott-e véletlenül egy kővér hölgyet . . . sokszínű kalappal a fején? — Tétovázott, mintha nem lenne tisztában azzal, a mit tulajdonképpen mondani akar, majd folytatta: — Lilaszín ruhában, sárga csipkediszszel és zöld kalappal, melyen tollak vannak?

A leány idegesen lesimitotta drappszin szoknyáját s szólt:

— Attól félek, hogy nem . . . azaz, hogy nem figyeltem meg.

— Lehetetlen lett volna észre nem venni őt, ha . . . felé nézett volna. A nagy zöld kalapot, ibolyákkal . . .

Az előbb úgy értettem, hogy tollakat mondott.

— Igen. De oly nehéz egy nő ruházatát leírni! A feleségem . . .

— Ugy, hát ön nős?

Ez a felkiáltás akaratlanul tört ki a leányból, s megkönnyebbülés, csaldóság és csodálkozás volt egyben. A férfi nevetni kezdett.

— Nős? Igen, ha, ha, ha! Nős vagyok!

De jókedvében volt valami erőszakolt, mikor folytatta:

— Azt mondta nekem, gyere a British Muzeumhoz pont háromkor, megnézzük a mumiakat. Hát most várom. Azt hiszem, kegyed nem vár senkit?

— Én? Oh . . . dehogy . . . azaz . . . én a férjemet várom!

— No, szépen vagyunk — mormogta a férfi. — Pedig mikor itt láttam ülni, ezen a lépcsőfokon, a vadrózskákkal kezében, azt hittem, hogy azaz hogy, furcsa véletlen ez, nagyon furcsa véletlen!

Elhallgatott, majd csak hogy szóljon valamit, megkérdezte:

Szereti a virágokat?

— Szenvedélyesen. Mindig eszembe jut az otthonom, a falu.

— Nekem is! Látja, már ez is véletlen. Én építőmester vagyok, s tavaly annyi dolgom volt szülőfalumban, a hol megbecsülnek, hogy még egy ilyen esztendő és penzióba mehetek. Már van egy kis házam, odalent.

1000 „PANAMA“ Reichard
 = kalap érkezett =
 áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítatnak.

nak számát leszállítsuk és sokkal jobb ipari bíróságot szervezzünk, mint amennyit a tervezet hoz kilátásba. Sőt arra is kell módot nyújtani, hogy bizonyos esetekben az ipari bíróság vezetője a pert egyedül elbírálhassa.

Az ipari munka egyéni birói jogvédelmét nagy mértékben befolyásolják a munkásmozgalmak. A munkásolytály ma már nem fektet nagy súlyt arra, hogy a munkás megkapja azt, a mi őt az izoláltan kötött szerződése alapján a munkaadóval szemben megilleti. Ami az ő lelki világát betölti, ez az, hogy a munkásosztály minden tagjának gazdasági helyzete minél kedvezőbbé váljék. Ez pedig csak törvényes fellépéssel érhető el, amelynek legerősebb megnyilatkozása a sztrájk. Ez a tömeges fellépés előidézte az ellenhatást a munkaadók szervezkedését, amelynek szintén igen erős megnyilatkozása a munkások kizárása. Ezek a jelenségek, az egyik ép úgy mint a másik, gazdaságilag rendkívül károsak, amelyek megelőzése, illetve elhárítása a legfontosabb törvényhozási feladatok közé tartozik.

A jelenlegi jog e részben alig nyújt valamit, ellenben a tervezet ezen bajok ellen igen kimerítő szabályozást tartalmaz. Idevonatkozó rendelkezései, valamennyi közt a legfontosabbak, róluk azonban határozott véleményt mondani ma még alig lehet. A tervezett sztrájkok és munkáskizárások esetében a birói eljárás vezetését, az iparbíróság elnökének kezébe teszi le, a ki elnöke, annak a felerészben munkaadókból, fele részben pedig munkásokból, álló tanácsnak, amely hivatva van itélni a sztrájk, illetőleg kizárás

kérésében. Ennek a bíróságnak az ítélete azonban a felekre nézve nem kötelező, hatálya attól függ, hogy az érdekelt felek elfogadják. Ezen bíróság helyett különben a felek választott bíróságban is megállapodhatnak. Bizonyos közérdekű vállalatoknál kitört sztrájk és munkáskizárás esetében egy az illető táblai elnök vezetése alatt megalakult vegyes bíróság gyakorolná a bíraskodást, amelynek az ítélete a felekre már kötelező is lenne. Végül pedig általános munkás-szerződésekből — kollektív szerződések — eredő perekben a tervezet az egyéni perekben ítélő ipari bíróságot ruházza fel a joghatósággal.

A tömeges birói jogvédelemnek ez a szervezete egészben véve helyes, sikere azonban attól függ, vajjon a magánjogi alap, amelyre támaszkodik, beválik-e, s amelyről, mint fentebb érintve lett, ma még nem lehet határozott ítéletet mondani. Annyi azonban mégis kétségtelen, hogy a terv ennek az anyagnak szabályozásában igen nagy mérsékletet és körültekintést tanusít, minden érdekléssel számol, s így minden esetre alkalmas arra, hogy a törvényhozási szabályozás alapjául szolgáljon.

Kossuth és Andrássy a királynál.

Döntés nem történt.

A tegnapi napon történt audienciák elé az ország nagy érdeklődéssel tekintett Kossuth audienciájától igen sokat vártak, bár az ország el volt rá készülve, hogy végleges döntés nem történik. Döntés tényleg nem is lett s így a válság

még mindig abban az állapotban van, mint eddig volt. A végleges döntés majd csak Wekerle kihallgatása után következik be.

Az audienciákról szóló tudósításaink a következők.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter éjjel fél 12 órakor Bécsbe érkezett és a magyar házban szállt meg. Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert ő Felsége 11 órakor, gróf Andrássy belügyminisztert pedig 12 órakor fogja kihallgatáson fogadni.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter majdnem egész délelőtt a Bankgassei magyar palotában dolgozott. Délelőtt fél 11 órakor titkára, dr. Pallay Sándor kíséretében a Holburgba hajtatott, ahol ő Felsége 11 órakor kihallgatáson fogadta. Kossuth Ferenc ezen a kihallgatáson mint a függetlenségi párt vezére a válságból való kibontakozásra vonatkozólag önálló előterjesztéseket tett. A miniszter hazautazása délután 5 órára van tervbe véve.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter mint az országgyűlési alkotmánypárt vezére déli 1 órakor jelenik meg kihallgatáson ő Felségénél. Gróf Andrássy szintén még mára tervezi hazautazását.

Sem Kossuth Ferenc, sem gróf Andrássy Gyula nem fogadtak látogatásokat a magyar palotában, ahonnan nem is távoztak el. — Andrássy Gyula gróf belügyminiszter Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert nem kereste fel. Háromnegyed 11 órakor Kossuth Ferenc kocsiba ült, hogy a kihallgatásra menjen. Az újságíróknak csak annyit mondott:

— Ugye az urak kíváncsiak, hogy milyen szinben vagyok?

Azután a kocsihoz ment és segítség nélkül szállt be.

Kossuth Ferenc magyar kereskedelmi

Hüvelykével a háta mögé mutatott. E pillanatban egy férfi közeledett feléjük, s az építőmester megkérdezte a nőt:

— Nem ez a férje?

— Nem — felelt a nő.

— Az én házam Toad in the Hallban van — folytatta most a bőbeszédű ember. — Azt hiszem, sohasem hallott erről az Isten háta mögötti helyről?

— Én is odaváló vagyok — szolt egyszerűen a nő, s egyszerre fájni kezdett a szíve.

— Lehetetlen! — A férfi a térdére ütött, s úgy nevetett, a hogy a torkán kifért. — És még mondja valaki ezután, hogy nincsenek véletlenek! Sőt, — tette hozzá — ha jobban megnézem kegyedet, akkor úgy tetszik nekem, mintha egy kicsit huzna a Jim Vokins családjára. A kis Emilia nagyon jó barátném volt, együtt jártunk iskolába. Azután én elkerültem arról a vidékről.

— Csak nem... nem Jobson György ön? — kérdezte a leány lélekzavartan, mikor jól szemügyre vette őt.

— De igenis, ha nincs ellenvetése — mormogta ő, s újra hahotázni kezdett. — És mit csinál itt a városban?

— Hisz tudja, hogy varrónőnek tanítottak ki. Aztán meghaltak a szüleim és itt ma-

radtam. Igen jól jövedelmező üzletecském van.

— Vokins Emíliát — mormogta a férfi, mintha játszanék a névvel. Majd hirtelen felkiáltott: — Csak nem maga az a V. E., aki nekem levelet irt?

— És maga lenne az a J. G., aki erre felszólított? — kérdezte válasz helyett a leány.

— Igen, én vagyok. Így akartam megkönyíteni magamnak az utat ahhoz, hogy...

— Egy házas ember! Lapban hirdetést tesz közzé és ártatlan nőket ilyen csávába csal! Rettenetes, aljas ember!

— Hallgasson, Emíliát! Ha én ilyen lennék, az mindenesetre gonoszság lenne a részemről, de mégsem akkora, mint az, a mit maga tesz Férjes asszony létére felel egy kihirdetésre!

— És a maga levelében egyetlen szó sem volt a kövér asszonyságról, akinek zöld kalapján tollak ringatóznak!

— Annál az egyszerű oknál fogva nem volt, — felelte a másik diadalmasan — mert ez a személy nem is létezik. Egy kissé zavarban voltam és kitaláltam, mikor itt láttam már valakit ülni. Félttem, hogy az arcomra van írva szándékom, és nem akartam, hogy mindenki tudjon róla. De maga... maga...

— Én épp oly kevésbé vagyok férjes,

mint maga házas! — felelte a leány, s szégyenlősen lehajtotta a fejét. — Én is zavaromban találtam ki az egész mesét.

— Lássá, Emíliát! Hát ez már nem véletlen! Én magam komponáltam meg a feleségemet. De maga egy pillanat alatt elnyelte, mint a csukamájolajat.

— Mikor önt megláttam felém közeledni, a legjobban szerettem volna elsülyedni — vallotta be a leány. — Mert egyszerre éreztem, hogy maga a levél és a hirdetés írója. De mikor a feleségéről beszélt, akkor azt gondoltam, hogy talán mégis tévedtem. És ekkor kezdtem el a mesét.

— Véletlen, minden csak véletlen, — szolt a férfi. — Emlékszik még, kis Emília, hogy régen nekem ígerte a kezét? De aztán elköltözött a városból. Akkor még gyermekek voltunk. De most újra összehozott a sors bennünket. Mit gondol: elfogadjuk-e újmutatását?

Megfogta a nő kezét és a térdére tette. Emília nem ellenkezett.

— Igen, — suttogta — azt hiszem, hogy bűn volna nem hallgatni a Sors szavára.

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

minisztert a király ma délelőtt tizenegy órakor külön kihallgatáson fogadta. Az uralkodó Kossuthot nagyon kegyesen fogadta és Kossuth az audiencián előterjesztette az általa javasolt, ismeretes kibontakozási tervezetet. Andrásyt a király egy órakor fogadja. Mindakét miniszter előreláthatólag még ma visszautazik Budapestre.

A Nap és annak nyomán több budapesti és bécsi lap Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek mai audienciájával kapcsolatosan memorandumot hoz nyilvánosságra, a melyet állítólag Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma nyújtott volna át a királynak. Illetékes helyről felhatalmazták a Magyar Tudósítót annak kijelentésére, hogy ez a közlemény merő koholmány, amely hitelre egyáltalában nem tarthat igényt.

Kossuth kereskedelmi miniszter a királynál való kihallgatása után nem tért vissza a magyar házba. Sejtik, hogy Kossuth a királytól a Belvedere-palotába ment, Ferenc Ferdinánd trónörököséhez.

Kossuth Ferencz a király előtt.

Bécs, június 8. Kossuth Ferencz kihallgatása 11 órakor kezdődött és 12 óra 40 percig tartott. A kihallgatás alatt az érdeklődés igen fokozódott sőt, a kihallgatás tartamának vége felé már azt hitték, hogy a miniszter a sok érdeklődő előtt más úton menekült. Annál nagyobb volt a meglepetés, amikor 12 óra 40 perc után megjelent Kossuth, aki nyomban a magyarházba ment. A miniszter a hozzáintézett kérdésekre mindössze a következőket válaszolta.

— Egy óra 40 percig voltam a király előtt. Ő felsége a legkegyesebben fogadott. Az audienciára vonatkozólag nagyon természetesnek fogják találni az urak, hogy érdemlegesen nem felelek. Döntés nem történt.

— Meg van-e elégedve a kegyelmes ur az audienciával.

— Előre bocsátottam, hogy ebben a dologban egyáltalán többet nem fogok mondani.

Kossuthnak az audiencia után föltűnő jökedve, amire egy újságíró megjegyezte:

— Noha döntés nem történt, hogy van az, hogy a Kegyes urnak jökedve van?

— Az embernek csak kell, hogy jökedve legyen.

Felelte a miniszter, aki azonban egyáltalán nem mondott többet a kihallgatásról.

Andrássy Gyula audienciája.

Bécs, június 8. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter audienciája 1 órától 3 óráig tartott. A kihallgatás után Andrássy Gyula gróf a következőket mondta az összegyűlt újságíróknak.

— A kihallgatás tárgya a válság és kibontakozás volt. Döntés nem történt.

A miniszter többet nem mondott.

Budapest, június 8. Bud. Tud. értesülése szerint a miniszterek kihallga-

tása kizárólag informatív jellegű volt, a végleges döntés csakis Wekerle kihallgatása után fog bekövetkezni. A miniszterek még a mai napon visszautaznak Budapestre.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, az Urnap ünnepe miatt június havi közgyűlését nem csütörtökre, hanem pénteken, június 11-én délután 3 órakor tartja.

A közgyűlés tárgysorozata elég bő, amelyben 40 ügyet tartalmaz, s néhány fontosabb dolog is kerül szönyegre.

Mindjárt a polgármester jelentése után következik az irodatiszti, esetleg megüresedő irnoki állás betöltése, ha ugyan megejtik a választást. Mert tekintettel arra, hogy az irodatiszti állás betöltésének tárgyában panasz beadvány fekszik a közigazgatásügyi bíróság előtt, Rimler Károly polgármester javaslatot tesz a közgyűlésnek, hogy az irodatiszti állást ne töltsék be most, hanem várják be a közig. bíróság döntését.

Ha nem is ejtik meg ezt a választást, azért mégis lesz más választás. Ugyanis az iskolaszék tagjainak megbíratása lejárt s a pénteki közgyűlés újból választja az iskolaszék tagjait.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1909. évi június hó 11-ik esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni.

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Az üresedésbe levő II. fokú irodatiszti s esetleg megüresedő irnoki állásnak választás utján betöltése.

3. A községi iskolaszék tagjainak választása.

4. A m. kir. belügyminisztérium az általános csatornázási szabályrendeletet jóváhagyó leirata.

5. A földmivelésügyi m. kir. minister leirata a bornyilvántartás vezetése tárgyában.

6—7. A kereskedelemügyi m. kir. minister leirata a fürdő-vasut és a debrecen—nagyvárad h. é. vasut segélyezése tárgyában.

8. A törvényhatósági városok polgármesterei által tartott értekezlet a közegészségügyi mérnöki osztály fenntartása tárgyában a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez intézett feliratát támogatás végett megküldi.

9. A törvényhatósági városok polgármesterei által tartott értekezlet a kaszárnyák után csatornázási és vízvezetési díjak fizetése, a beszállásdíjak s elfogatási díjak felemelése tárgyában a m. kir. honvédelmi miniszterhez küldött feliratát támogatás végett megküldi.

10. A tanács előterjesztése a szakirányú iparossegédek tovább képző tanfolyamának államosítása.

11. A községi polgári leányiskola átalakítása s az olasz községi elemi leányiskola építése.

12. A földadó kataszter kiigazítása.

13. Az iparos tanonciskola 1910 évi költség előirányzata,

14. Az állami elemi iskolai tanítók nyugdíj járulékánál mutatkozó különbözet fedezése.

15. Dr. Nemes Aron váraljai ker. t. orvos és Dr. Barna Armin újvárosi ker. t. orvos kölcsönös áthelyezése iránti kérvénye.

16—17. A tanács jelentése a város részére szükséges iroda szerek, nyomtatványok és vámjegyek eredményéről.

18. A tanács jelentése a könyvmai munkákra megtartott árlejtés eredményéről.

19. A Körös-utcai aszfalt gyalogjárda burkolat készítése.

20. A színház függöny hirdetési vállalatba adása.

21—22. A nagyvárad városi vasut r. t.-gal kötött pótszerződés jóváhagyása és a tüdőbetegek rendelő intézetéről szóló szabályzat tárgyában.

22—28. Köztér vételi ügyek.

29. Özv. Sal Ferenczné a törvényhatóság által néh. férje Nagyvárad város polgármestere elhalálása alkalmával kifejezett részvétet megköszöni.

30. A tanács a XVI. nemzetközi orvosi congressus meghívóját beterjeszti.

31. A tanács előterjesztése az Aradi vértanúk kivégzési helyének a nemzet tulajdonába leendő megszerzése tárgyában Arad város közönségének kérelmét beterjeszti.

32. A tanács előterjesztése özv. Santh Jánosné kegydíj iránti kérelme tárgyában.

33. Köb'ös Ferencz kérelme téglavető telepéhez ivás céljaira a vízvezetési csőhálózat kivezetésének engedélyezése iránt.

34—37. Előleg iránti kérelmek.

38—40. Szabadságidő engedélyezése iránti kérelmek.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlés meg-előző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1909 június 5-én.

Bordé Ferencz s. k.
főjegyző.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

A közönséghez!

Válságos időkben élünk ismét. Külső ellenséges áramlatok, fent pedig talán még veszélyesebb ellenségek támadnak a nemzetre.

Soha olyan szükség nem volt összetartásra, egységes közvélemény kialakulására, mint éppen napjainkban. Sem belső, sem külső ellenségeinken győzelmet nem arathatunk, ha százfelé huzunk. Közös alapot kell találni, amely minden becsületes hazfit egyesíthet.

Ez a közös alap pedig nem lehet más, mint az a közsikla, amelyen ezer éven megállottunk: ez keresztény Magyarország ideálja. Szent István, Szent László, Mátyás és Rákóczi Ferenc országa, melynek háromszintű lobogója a Patrona Hungaria képével ékes.

Ennek a független, nagy, keresztény Magyarországnak akarunk katonákat toborozni, mikor a közönséghez fordulunk, kérve lapunk terjesztését.

A szerkesztőség és a kiadóhivatal váll

Ujdonságok érkeztek

esernyőkben, harisnyákban és keztükben.

Naponta érkeznek női kalap modellek. ■ Telefonszám 130.

Ujhelyi Róza

női kalap, ernyő és keztük különlegességi üzlete

RAKÓCZI-UT, (Bazár-épület).

vetett munkával igyekeznek olyan lapot adni a közönség kezébe, mely élénk, tartalmas legyen s a mely mégis helyt foglalhasson a családok asztalain.

Ennek a munkásságnak támogatására hívjuk fel a közönséget. Minden közönségnek olyan a sajtója, a melyet támogatásával megajándékoz s a közönség olyan, mint a sajtója. S a melyik újságiránynak nagyobb lesz a közönsége, azé lesz az ország: így lesz nagy a tisztessége, hazafias irány szolgálatában az ország, vagy elvész a fertőben.

Ellenségeinktől tanuljuk meg a magunk sajtója támogatását, fölemelését, terjesztését!

Hátralékos előfizetőinket kérjük hátralékaik sürgős beküldésére.

Lapunk előfizetési feltételei az újság homlokán olvashatók.

A Tiszántúl

szerk. és kiadóhivatala.

* **Medárd napja.** Tegnap mult el az utolsó nap, melyet oly nagy remegéssel várnak a gazdák. Tegnap volt ugyanis Medárd napja. Azt tartják, hogy ha ezen a napon esik az eső, úgy negyven napon keresztül állandóan fog esni. A mi vidékünkön a tegnapi nap eső nélkül mult el, azonban a hegyek között kisebb esőzések voltak.

* **Társasvacsora Karácsonyi kanonok tiszteletére.** A nagyváradai Katolikus Kör szép családi ünnepet tart a jövő hétfőn, június 14-én új elnökének, dr. Karácsonyi János prépost kanonoknak tiszteletére. Az új elnök tiszteletére ugyanis társasvacsorát rendez a Kör a Püspök-fürdőben. A rendező bizottságnál már száznál többen váltották meg jegyeiket s ha az idő kedvező lesz, valószínűleg még igen sokan lesznek ott, köztük nagy számban városunk előkelőségei. A körtagok családtagjait is szívesen látja a rendezőség. A kör a társasvacsorára nem bocsátott ki meghívót. Akik részt akarnak venni a társasvacsorán s még nem váltották meg jegyeiket, szombat délelőtt 10 óráig váltsák meg azt a katolikus kör szolgálatánál. Egy teríték ára 3 korona. A társas vacsora tél 8 óraker kezdését.

* **A városi árvaház szabályrendelete.** Özv. Des Escherolles Kruspér Sándorné, mint a nagyvárad városi árvaház elnöknője előterjesztést tett a tanácshoz, hogy az árvaház 1895-ben alkotott szabályrendeletének sürgős módosítása iránt intézkedjék. A szabályrendelet korlátozó, elavult régi intézkedései nem felelnek meg a célnak s azok egy részét a gyakorlat ledöntötte. Az igazgató választmány oly jogokkal van felruházva s oly köteleességekkel van a szabályrendeletben megterhelve, melyeket mint testület helyesen nem láthat el. Az elnöknő jogköre nincs pontosan és kimerítően meghatározva; a gondnok joga, köteleessége s az elnöknő és választmányhoz való alárendeltsége nincs praecizirozva.

* **Az iskolaszék ujjaalakítása.** A nagyváradai községi iskolaszék tagjainak megbizatásuk lejárt s az újabb 3 évi ciklusra a pénteken tartandó közgyűlésen választják meg az iskolaszék tagjait. Tegnap e tárgyban Rimler

Károly polgármester szűkebb körű értekezletet hívott egybe, amelyen a városi kör részéről dr. Hoványi Géza, dr. Moskovits József, dr. Popper Ákos, Mezey Mihály és dr. Váradl Ödön, — a függetlenségi párt részéről pedig dr. Adorján Emil, dr. Halász Lajos, dr. Döri Ferencz, dr. Pácz Sándor és Sulyok István voltak jelen. Hosszabb tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy az iskolaszék jelenlegi tagjai választassanak meg újból s a két megüresedett helyre pedig dr. Tóth Mihály főreáliskolai tanárt és dr. Mártonffy Marcell jogakadémiai tanárt jelölték.

* **Kitüntetett református püspök.** A hivatalos lap közli, hogy király Ő felsége Antal Gábornak, a dunántúli református egyházkerület püspökének s az országgyűlés főrendiháza tagjának, egyháza és a közügyek terén hosszú, buzgó és eredményekben gazdag működésével szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József rend nagykeresztjét adományozta.

* **Emléktábla leleplezés a városi árvaházban.** A koronázási 40 éves jubileum alkalmából özv. Des Escherolles Kruspér Sándorné urnő, az árvaház női választmányának elnöknője, tudvalevőleg nagyobb összeget gyűjtött két árva ágyalapítványára, amelyek egyikét király Ő Felsége nevére, a másikat pedig b. e. Erzsébet királyné emlékére létesítették. Az árvaház buzgó elnöknője most bejelentette Nagyvárad város tanácsának, hogy ezen ágyalapítványok emléktáblájának leleplezési ünnepélyét ez évi augusztus 18-án, király Ő Felsége születése napján óhajta megtartani. Egyben kifejezést ad azon óhajának, hogy ezen két alapítványi helyre nemcsak nagyvárad, hanem idegen illetőségű árvákat is lehetne felvenni, mivel alapítványhoz a pénzt részben idegenek adakozták össze. A szabályrendelet azonban ezt nem engedi, tehát akként kellene az árvaház szabályrendeletét módosítani, hogy a város törvényhatóságával és a belügyminiszter jóváhagyásával az alapítók mindég maguk állapítsák meg a felvétel feltételeit. Az elnöknő szerint ez növelné az alapítók számát is.

* **Nagyvárad az aradi vesztőhely megvételére.** Arad városa megkereste Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy járuljon hozzá adományával az aradi vértanúk kivégzési helyének megvételéhez. A városi tanács tegnap tartott ülésén tárgyalta az átiratot s abban állapodott meg, hogy erre a hazafias célra 400 korona adomány megszavazását javasolja a pénteken tartandó városi közgyűlésen.

* **Hadapród akar lenni.** Nagyvárad városának a nagyvárad honvéd-hadapródiskoláiban az őszön megnyíló tanévre három alapítványi helyre üresedett meg s erre már megjelent a pályázat. A városhoz tegnap érkezett be az első pályázat. Duró Mihály kir. főügyész-ségi hivatalszolga Mihály nevű 16 éves fiának ajánlását kéri a várostól az egyik megüresedett alapítványi helyre.

* **Rózsakiállítás és rózsavásár.** A nagyvárad városi árvaház hölgy választmánya minden alkalmat megragad, hogy a szegény árvák érdekében fáradozzon. Ma ismét egy ilyen kedves alkalom lesz a rózsakiállítás és a

rózsavásár. A színház földszinti és emeleti előcsarnoka pompázni fog a remeknél remekebb rózsák özönétől. Az illatos rózsák között Nagyvárad eleven rózsái: városunk kedves, szép hölgyei fáradoznak, hogy amig örömet okoznak egy-egy szál pompás rózsával, egyben az árvák helyzetét könnyítsék. A szép és poetikus alkalom rendezésénél özv. Des Escherolles-Kruspér Sándorné, ez az áldott lelkű urnő jár elől. Csekély pár fillérért juthat bárki remek rózsákhoz s egyben előmozdítja a jótékony célt. A kiállításra 40 fillér a belépti-díj. A rózsavásár ma, szerda reggeltől estig lesz nyitva s délben fél 12 órától a katonazene, este fél 7 órakor pedig Bura Károly zenekara játszik a színház előtti köröndben.

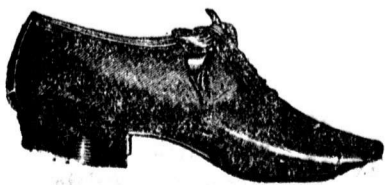
* **A Tudomány Egyetem új rektora.** Tegnap tartották meg a Tudomány Egyetemen a rektorválasztást. Az új rektor Sághy Gyula lett — akit miat jeles publicistát ismer az ország.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter özv. Biró Ádámné Papp Mária okleveles kisdedovónót a belényesi állami kisdedovódához ovónővé nevezte ki.

* **Megakadályozott forgalom.** A nagyvárad rendőrség mindenf elkövet, hogy a kofák visszaéléseitől megszabadítsa a közönséget. A vámoknál rendőrök posztolnak és az ott ólalkodó kofákat visszatartják az elővásárlóktól. A rendőrök felügyeleti joga azonban csak a vámok környékére terjed ki. A kofák úgy fognak ki a rendőrökön, hogy a vámokon jóval belül állanak fel és ott fogják meg a a vidékieket, akikről megvásárolják az élelmi cikkeket. Így a tegnapi nap folyamán az aradi és biharpüspöki vámoknál a kofák oly nagy számmal jelentek meg, hogy minden vidéki embert megfogtak. A szekerek egész sora állott ott a két uton. Az ut forgalma egészen megakadt. Valóságos licitációt rendeztek ott a kofák, míg a rendőrök nagy nehezen megindították a feltartóztatott szekereket és az utakat megszabadították a piac hiénáitól. A kofák ellen a rendőrség megindította az eljárást. Elképzelhető ezután, hogy mily árákért jutott a fogyasztó közönség az élelmi cikkekhez, ha már a kofák is licitáció útján szerezték azt meg. Jó volna, ha a rendőrség az ilyen hiénákat egyszer s mindenkorra eltűntaná a piaci árulástól, akkor talán a drágaság valamivel ejobb szállana.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Micske községben elhunyt Andrassy Ilonka, Andrassy József leánya. A korán sirba szállt leány menyasszony volt, Beöthy Dávid szolgabíró jegyese. Temetése tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe Micske községben.

* **Ellopott értékpapírok.** A budapesti főkapitányság értesítése szerint Pálmonostoron Vátszonyi Henrik uradalmi főerdész kárára betöréses lopást követtek el még a mult hó 23-án ismeretlen tettesek 2198 korona 68 fillér készpénzt s a következő értékpapír szelvényeket vitték el. 4 százalékos magyar korona járadék D. betű, 7270, 38636, 47460, 47461, 100873, 115005, 126799, 224243, 230064, 256658, 308353, 330083, 430812, 598391, 601968, 601969, 601970, 601971, 601972, 601973, 601974, 742. számú 33 szelvény számú, egyen-

Nincs többé lábfájás

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

kint 20 korona értékű szelvényeket, a magyar Jelzálog Hitelbank nyereség kötvény 262 sor 70 szám. 50 szelvényt, a Wiener Versicherung Gesellschaft Actiem 3490 számú 28 szelvényt.

* **Trachoma Székelyhídon.** Székelyhídról értesít tudósítónk, hogy ott tegnap a gróf *Stubenberg* József uradalmában dolgozó csanádmezei munkások közül 10 emberen fedezték fel a trachoma tüneteit. *Kis Vilmos* járási orvos kiszállt s megvizsgálta az összes munkásokat *Kretz* Viktor tb. szolgabíró jelenlétében s konstatació mintegy 10 munkás trachomatikus szembetegségét. A szolgabíró rögtön intézkedett a betegek elkülönítéséről, kiket *Gazán* János uradalmi orvos fog gyógykezeltetni. Egyidőben jelentés tétetett az alispáni hivatalnak, s a megyei tiszti főorvosnak további intézkedés tétéle végett.

* **Öngyilkos napszámos.** *Pálfi* Bálint 59 éves napszámos Nagyváradon Madár utca 12. sz. a lakásán tegnap délelőtt 10—11 óra között, míg leánya Julianna a piacra ment bevásárolni, a szobában levő mestergerendára felakasztotta magát. Az előhívott rendőr segítségével leánya vágta le a kötelet, de *Pálfi* már akkor meghalt. Tettének oka valószínűleg gyógyíthatatlan tüdőbetegsége. *Pálfi* már előtte való este végre akarta hajtani tettét s az öszi temetőben már fel is akasztotta magát, de leánya idejekorán észrevette s megmentette. Meg is ígérte neki, hogy szándékától eláll, s ezért merre rövid időre magára hagyja leányát.

* **Órárt loptak.** Tegnap reggel 7 óra tájban *Gerő* Lajos nagyváradai Kossuth Lajos utcai óráshoz beállított 2 falusi paraszt ember s zsebórárt akartak vásárolni. Fél órai válogatás után azonban kijelentették, hogy nem találnak megfelelő órát s el akartak távozni. Az órák azonban észrevette, hogy a paraszt emberek közül az egyik elemelt egy ezüst duplafedelű órát a nagy válogatás közben, ezért utjokat állt s rendőrré vált. Még a rendőr megérkezése előtt a tolvaj előadta a zsebórárt. Mindkettőt előállított a rendőrségen, hol az óratolvaj magát *Kolozsvári* Jánosnak, társa pedig *Berta* Dezsőnek mondta. Mindketten Siterre valók. A bünvádi eljárás megindított ellenük.

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szóló kitaros zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép előadás van minden este, belépődíj nélkül. mai műsor a következő: *Meghusult remény* (komikus). A kémmő (dráma). *Tulzsufojt fiakkor* (komikus). Fizesképtelen vendégek (komikus). Pécs látkepe (természetes). *Dollárkirály* (életmű látványosság). Nagy lázadás egy hajón (csatakép). Szép pék-kisas-zony (komikus). A boszorkány leánya (megható) *Tengeri tündér* (látványosság). Haditörténet (óriási szenzáció).

x **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradai közönség bár nem szűkülökdi a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözl az ismert *Karger* féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Uj a bérlő is és ezuttal szakember *Lobermayer* Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, h a legforróbb nyárban is hős a levegő annak telesleges dicserni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

x **Czillér Imre mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.**

x **Tündérkert Nagyváradon.** Mert csakugyan tündérkertnek lehet nevezni *Paizs Béla* vendéglős kertjét, — a melyet a *Világközpéhez* címez és a Bethlen utcában van. Van ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes fedett helyiség.

x **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasz városzerte, hogy nagy a drágaság, kevés

a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalokban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyit titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. *Czillér* Imre nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

Razzia után.

A tavasz dus lombokkal látta el a bokrokat s puha fűvel a földet ami azt jelenti, hogy minden bokor szállássá változott. A bokroknak ezen előnyös oldalát az utóbbi tíz év alatt nem aknázták ki annyira a kétes egzisztenciák mint az idén. Nagyvárad határa sohasem volt annyira ellépe csavargókkal mint az idén. *Gerő* Ármín főkapitánynak tudomására jutott ez a veszélyes állapot és azonnal intézkedett, hogy a határban nagy takarítást kell rendezni.

Mozgósítva lett az egész rendőrség. A tisztviselők ép úgy, mint a legénység. A nagy razzia pénteken vette kezdetét és négy éjjel tartott, s olyan eredménnyel záródott, amilyenre még a razziák statisztikájának vezetői nem emlékeznek. A mostani négy napos razzia eredménye ugyanis 84 ember volt.

A razzia apró érdekes részletekben nem szűkülökdi. Elő tekintetre maga az összefogott 84 ember csoportjának változatos színe már feltűnő. Képviselve van ebben a csoportban a 70 éves Ökrös Sándornétól kezdve a 18 éves *Biró* Mariskáig minden életkor. Férfiak, nők, gyermekek vegyesen. Legvegyesebb mindenestre a foglalkozása a 84 embernek, most azonban így összefogva mindnyájan megegyeznek abban, hogy munkanélküliek.

A 70 éves Ökrös Sándornét a Nagypiac-téren fogták el. Álmában zavarták meg. Közvetlen mellette egy házaspár aludta az igazak álmát, akiket mikor felzavartak a rendőrök, méltatlankodva keltek fel, sőt a férfi tiltakozott az eljárás ellen.

— Kérem ne zavarjanak minket, mert mi házastársak vagyunk.

— Ugy? Házuk az nincs ugyan, de az a társas viszony mikor kötöttet meg kötöttük?

— Nem é téz én ilyen fiuom nyelven, magyarul beszéljen.

— Há mióta házastársak?

— Tegnap reggel állottunk össze *Rosinger* pálinkamérésében.

A razzia tovább folyik, a házastársak rendőri felügyelet alatt megkezdik sétájukat a városháza felé.

Egyik váradvelencei lebuiban a rendőrök egy régóta elzűllött volt városi irnokot is találtak, őt is elvezették. A Nagypiac-téri mulatók egyikében egy füstös lámpa pislog, az ajtó be van téve, a rendőrök benyitnak. Ebben a pillanatban, mint a felriasztott madár fut ki ijedten a karsura fűzött divatos kalapu *Biró* Mariska. Amig egy rendőr utána fut, addig a bent maradt lovaggal jön tisztába a rendőrség *Husszu* hajja, sápadt, borotvált arcu fiu. Olyan közepkori varázslónak nézne ki, ha nem angol-szabású nadrág volna rajta. A rendőrök láttára zavarba jön és a spárgákkal felelősített mellény, ingelej és kezeltökre fel veszi a fekete kabátot. Szinte elegánsnak mondható fiu, mivel azonban a foglalkozása bűvészet, ő is a rendőrök elé kerül. Ekkorra már 20 ember van összefogva köztük ott van *Biró* Mariska is. A bűvész végignézi a társaságot, fanyar mosoly ül ajkán és karon fogja *Biró* Mariskát és elindulnak a városháza felé.

A rendőrök tovább mennek, ki a cigány városba. Éjjel 12 óra van. A telep még nem halt ki. Egy új épületből zenező hallik, a rendőrök bemennek. Esküvőjét tartja egy cigány legény a cigánysor legszebbik lányával. A rendőrök nem zavarják őket. Egy másik gunyhó félig össze van dölve. Egy picike fagyú gyertya pislog benne s ez a világítás egy megtört fehérhaju baldokló cigány asszony arcára esik. Két gyermek van mellette s ezek is alusznak. Van még egy gunyhó, ahonnan világosság szűrődik ki. A világosság gyanus, a rendőrök ide is bemennek, azaz

hogy bemennek, az ajtóban azonban megállanak. Jtt két gyertya ég, ez még szomorubb kép. A dobos levegőjű gunyhóban egy öreg asszony gubbaszt, meg egy sánta férfi bagózik s a földön a két gyertya között egy kiaszott viaszszárga arcu ember fekszik meghalva. Itt nincs mit keresni. Tovább mennek a rendőrök s reggel 4 órára 84 emberrel emelték a toloncház csavargóinak számát.

EGYESÜLETEK.

(A pénzüzetek szövetségének közgyűlése. A Magyarországi Pénzüzetek Országos Szövetsége biharmegyei körzete folyó évi június 13-án délelőtt fél 11 órakor Nagyváradon, a Kereskedelmi és Iparkamara helyiségeben közgyűlést tart. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az új adótörvény ismertetése. Előadó dr. *Hantos Elemér*, a Szövetség főtitkára. 4. A stornódíjról. Előadó dr. *Adorján Ármín*. 5. Az új csekk törvény ismertetése. Előadó dr. *Popper Ákos*, a Központi Takarékpénztár vezérigazgatója. 6. A váltóbiztosítéki okiratokról. Előadó dr. *Adorján Ármín*. 7. Indítványok, melyek az elnökségnek f. évi június 1-ig bejelentendők. Nagyváradon, 1909. május hó 15-én. Dr. *Hoványi Géza*, a bizottság elnöke. Dr. *Adorján Ármín*, a bizottság titkára. — Gyűlés után déli 1 órakor társas ebéd lesz, melyre dr. *Adorján Ármín* titkár-nál lehet jelentkezni.

TANÜGY.

△ **Vizsgálatok a felső kereskedelmi iskolában.** A Nagyváradai Felső Kereskedelmi Iskolában a szabályszerű vizsgálatok az 1909. évi június havában fognak megtartatni: 10. és 12-én vallástan; 9. 11. és 15-én német társalgás; 17-én magyar, német, francia nyelv, mennyiségtan, könyvvitel; 18-án mennyiségtan, magyar, német és francia nyelv, jogi és közgazdasági ismeretek, történet; 19-én földrajz történet, természettan, levelezés, magyar német és francia nyelv; 21. 22. és 23-án szóbeli érettségi vizsgálatok, valamint a magánvizsgálatok írásbeli része; 24-én a magánvizsgálatok szóbeli része; 25-én természettan, kereskedelmi ismeretek, levelezés, földrajz, történet, magyar, német és francia nyelv, mennyiségtan, vegytan és földrajz; 26-án vegytan; földrajz, jogi és közgazdasági ismeretek, történet; 29-én délelőtt 9 órakor a tanév ünnepies berekesztése; az osztályok és jutalomkönyvek átadása és a bizonyítványok kiosztása. Minthogy mind az osztály, mind az érettségi vizsgálatok nyilvánosak, a tenntartó testület iskolabizottságát és választmányát, valamint tagjait, továbbá tanulóink szüleit és az iskolaügy barátait tisztelettel meghívja az igazgatóság.

△ **Zárvizsgák, rajz- és tanonc-munkakiállítás.** Az iparos tanonciskola egész évi tanfolyamának évzáró vizsgái folyó évi június 9-én szerdán — és 12-én szombaton fognak megtartatni minden osztályban a rendes előadások helyén és idején. A rajz- és tanonc-munkakiállítás pedig június 20-án a Polgári iskola 19. sz. teremben, illetve a reáliskola tornacsarnokában. Ezen vizsgálatokra és kiállításokra a t. mestereket, a bizottsági tagokat és érdeklődőket tisztelettel meghívja az ipariskola igazgatósága.

△ **Vizsgálatok a közs. polgári leányiskolában.** A nagyváradai közs. polg. leányiskolában a folyó tanév záróvizsgái a következő sorrendben fognak végbemenni: június hó 14-én hétfőn az I. osztályban, június hó 15-én kedden a II. osztályban, június hó 16-án szerdán a III. osztályban, június hó 17-én csütörtökön a IV. osztályban mindannyiszor délelőtt 8-tól 12-ig a polg. leányiskola helyiségében, Tisza Kálmán-tér 4. sz. I. em. A vizsga tartama alatt a kézimunkák és rajzok a IV. osztály tanter-

mében megtekinthetők. A magánvizsgálatok június hó 24., 25. és 26. napjain tartatnak meg. A szülőket és tanügybarátokat ez uton hívja meg az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A német csapatfőfelügyelő Konstantinápolyban.

Berlin, június 8. A Vossische Zeitung írja: Amint halljuk, Vilmos császár hajlandó Goltz báró tábornokot kérésére a nyár folyamán egyelőre rövid időre szabadságot, hogy Koantinápolyba utazhassék. A szabadságot a tábornok arra fogja felhasználni, hogy érintkezést keressen Törökországban a vezető személyiségekkel és régi barátaival és így képet alkosson magának a reá bízandó katonai feladatok természetéről és terjedelméről. Goltz báró, aki természetesen megmarad porosz királyi csapatfőfelügyelői állásában, eleget tesz ezáltal a török kormány, valamint nagyszámu törökországi barátai és tisztelői sürgető óhájának, akik bizonyára épp úgy, mint a múlt évben, tárt karokkal fogják fogadni.

Venezuela és Kolumbia egyezménye.

Carracas, június 8. Venezuela és Kolumbia államok megbízottai egyezményt írtak alá, mely alapját fogja képezni a két állam határkereskedelmére vonatkozó szerződésnek.

A cár Dániában.

Kopenhága, június 8. Udvari körökben hire jár, hogy a cár augusztusban meglátogatja a dán udvart. A hír meglehetősen meglepő, mert a cár látogatására itt ebben az évben már nem számítottak.

Igazságszolgáltatás.

§ **Ellopott tüdőberendezés.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy a kir. törvényszék tárgyalta Román Katalin és 18 társa lopási ügyében, kik apródonként csaknem az egész tüdőberendezést ellopták. A tegnapi napon folytatták a tárgyalást s a következő ítéletet hozták: Román Katalin 1 évi fogház, lopás vétsége miatt. Orgazdaság miatt elítélték Kucs Mariskát, Tancs Rebekát, Bodis Szandát, Pribék Ferencet és Ferenczét 1—1 havi fogházra, Bottyán Erzsébetet szintén orgazdaság miatt 14 napra, Csopis Mojszát pedig 3 napra. — A többi vádlottat bizonyítékok hiányában felmentették.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

49

— A maga részére májbajt, az én részemre kronikus főfájást. Ilonának gyakori szédülést a vérbőség miatt. Ezekre a bajokra okos orvos bált, bankettet, fürdőt és színházat ajánl...

— Más az én bajom, kedves Anasztázia hngom.

— Talán csak nem komoly baj?

— Nagyon is komoly. Vagyom egy kis

hazai töltött káposztára, pogácsára, meg az 1857-iki boromra. Azután, ha a karomba jön a fájás, senki úgy meg nem tudja buzogatni, mint a feleségem. Én nem is tudom, miért nem jön már.

— E nélkül megélhetünk bu nélkül, csak Stanczi néni volna itt.

— Én tudom, hogy káposzta nélkül nem. De nini, ismerős kocsi állt meg a ház előtt. Az ám, az én igás kocsim... Jól el lehetnek fáradva a lovak. Ez meg Domokos öcsém, de milyen szépen föl van öltözve, akárcsak egy gróf... Talán nem is a kocsin jött.

— Régen itt van, azt mondja az inas, csak a kocsit várta. Ő már tegnap megérkezett a vasuton, de éjjel nem akart alkalmatlankodni, különben is vendéglőbe szállt gondolom a »Budapest« szállodába; fiatal emberek nagyon szeretik. Jó hogy jött, majd én franciából lediktálom eredetinek a lapoknak ígért tárca-cikket.

— Az ám, az derék lesz. Én meg befogom titkáromnak, ha alkalmas lesz rá.

— Okosabb az, mint a minőnek látszik. Tetteti magát, hogy otthon maradhasson a lovaknál, kutyaúrnál.

— It is tarthat. Szeretném, ha urnak ajvalna, hebehurgya paraszttól.

Domokos sietett üdvözölni nagybátyját. Háromszor csókolta meg, — mi közben ezt mondá:

— Kedves asszony néném küldi Móni bátyámnak ezt a három tüzes csókot, meg 1 fazék töltött káposztát, pogácsát, sonkát, fonatot, turóslepényt, baracklekvárt, fehér kenyeret s egy kis bort az 1857 ikiből, de ezt már János a kocsis hozza be.

— Ez azután derék! mondá Móni bácsi és összeüté bokáját, a hogy hajdanán, mint Ünnepegy Parázs szokta... oda szaladt a pipatoriumhoz, rágyújtott s kiesett az urhatnamság koncepciójából.

Lám milyen hatása van egy kis hazai koszt szagának. Hej ha otthon maradt képviselőné asszonyok ilyenekkel lepnék meg néha térjeiket, az elrepült józan okosság sok nagyzó ember fejébe visszatérne s az az ész, mi most kocsis nélkül jár, rögtön hazafelé irányítaná kocsist, kapva a gazdáját... De fájdalom, ha küldenek is, hamar elfogy a töltött káposzta.

— Beszélj öcsém, hogy van nénéd, hát a rektor, Miklós bátyád, van e még kovász a plébános beszédében?

— Köszönöm alásan, egészségesek.

— Hát a Robinson szigetén mi történt?

— Kifüstöltem vagy 5 kiló szunyogot, böngölyt, építettem egy kis fecskéfészket.

— Aztán ott hagyta.

— Ott, nem is megyek bele mig feleségem nem lesz.

— Oda viszed?

— Nem biz én, hanem káposztás kertet csinállok a szigeten és jó lesz a gunyhó ozsonnáló helynek.

— Csakugyan paraszt akarsz lenni... Jobb szeretném, ha valami olcsó kerületben fellépnél.

Erre az ajánlatra Barnabás barátunk azt mondhatta volna, hogy köszöni alásan, az az olcsó kerület neki nagyon drága lenne, mert nyugalmától fosztaná meg, de ha ezt mondja nem ébred fel az alvajáró táblabíró. Megköszönte szépen, hozzá tette, nem rossz eszme, Erdélyben egy-két ezer forinttal keresztül megy, de előbb meg akar ő is ismerkedni a világgal.

— Ember vagy, mester a neved. A mennyi pénz kell adok, ha mindjárt a kis pusztám kell is eladnom Nádasházam.

— Majd én mutatom meg aztán bátyámnak, mi az élet?

— Ismernek is téged!

— Többen, mint kellene.

— Te is ismered mindenkit?

— Ismerek.

— Várj csak. Ismered-e Jagellinszki Boleszláv grófot?

— Hogyne...

— Hát Mrecz Alidor urat?

— Akár csak a zsebem...

— Jól fel kösd a fringiót, mert ezek itt lesznek ebéden, délután azután együtt megyünk a Kongó-gyűlésre. Teringette, csakugyan urasabban nézel ki, mint szoktál.

Barnabás meghajtoita magát bátyja előtt és felkereste Anasztáziát. Ez alatt Alidor és Boleszláv gróf Móni bácsival együtt Ilona szobájába mentek, a mely egyuttal bizalmasabb elfogadóul szolgált. Frau von Spektakl igen szerette egy Szhöberl-szék miatt ezt a szobát.

Anasztázia szobája az épületben a legutolsó volt. Itt kereste fel a volt férj, volt feleségét. Ki akarta magát taníttatni, mit csináltak eddig Budapesten, lehet-e még győgítani?

Anasztázia így szólta magához:

— Nem ezt a doktort vártam.

Barnabás nem a vizsgálóbíró adta, a valatást mellőzni akarta, kiudvarolta azt a mire szüksége van.

Anasztázia heves és haragos szemrehányásokat várt. Már előre készült, hogy a perre patvarral feleljen. Összes diplomáciája felsült, egy nyugodt s melancholikus udvarias ember állt előtte, mézes-mázos szavakkal.

— Remélem, drága Anasztáziám, igen jól alálja magát. Kitiűnően viszi a háztartást. Mig bátyámék a nagyvilágban járnak, itthon álmodik. Egyéb dolga nincsen, mint álmodni.

(Folyt. köv.)

A szerkesztővel levelező

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILTÉR.

BORELADÁS.

Alulírott kántortanító szállit igen finom zamatu, kellemes ízű, valódi érdiszegi, fehér asztali bort, 5 hl.-től feljebb hl.-jét 34 koronáért; delaváré, gyógy és pesenyebor literjét 80 fillérért.

B.-Diószeg, 1909. jun. 5.

Wéber Sándor.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágy — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas-szál loda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá háskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkosokat, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készitek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem. Raktáron tartok mindenféle francia (óvszerek) különlegességeket, ami a legjutányosabb árakban kaphatók. Női cikeknél női kiszolgálás.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbakkal.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlichi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér. Minden e szakba vágó megrendelést a legjutányosabban fogadok el.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban Reichard áruházában kaphatók.

Kiadó

Lukács György-u. 33. sz. 4 szobás utcai lakás előszobával mellékhelyiségekkel azonnal. Esetleg ezen ház eladó.

Két tanuló

felvétetik a Szent László-nyomdában.

CZILLÉR NAGY ÁRUHÁZA

NAGYVÁRAD
Rákóczi-ut 5. sz.

meglepő olcsó árjegyzéke.

NAGYVÁRAD,
Rákóczi-ut 5. sz.

<p>Frt. 1.75 Divat-ernyő. Czillér Imre nagyáruháza. 1 drb gyermek-ernyő 60 kr. 1 drb női-ernyő 1.60 kr. 1 drb férfi ernyő 1.80 kr.</p>	<p>Brüsseli Batist és Csipke Blousok megérkeztek.</p>	<p>Frt 1.20-tól feljebb. Zefir férfing. Czillér Imre nagyáruháza. Turista-ingek Gallérok Szines és fehér kézelők Kaucsuk gallérok és kézelők.</p>	<p>Fürdőcikkék. Czillér Imre nagyáruháza. Mosóruhák Füzdőköpenyek Füzdőkalapok és cipők.</p>
<p>63 krajcár. Flór-harisnya. Czillér Imre nagyáruháza. Oriási választék női, férfi- és gyermekharisnyákban :: Rend- ... kívül olcsó árak ...</p>	<p>55 krajcár. Gyapju delain. Czillér Imre nagyáruháza. Ruhávasznak, kretonok, batistok, angol zefírek olcsó urusítása.</p>	<p>67 krajcár. Batist alsónadrág. Czillér Imre nagyáruháza. Frisch-féle patent alsónadrágok lerakata. Eredeti gyári árak.</p>	<p>48 krajcár. Sportsapka. Czillér Imre nagyáruháza. Sveaterek, lábszárvédők és övek mélyen leszállítva.</p>
<p>98 krajcár. Glage-keztü. Czillér Imre nagyáruháza. A legfinomabb női keztüök 1.20 krajcárért lesznek elárusítva.</p>	<p>47 krajcár. Csipke szövet. Czillér Imre nagyáruháza. Creppe de Soa Creppe de Chin Szines túllők Zsinórdiszkek Szalagok Diszgombok.</p>	<p>35 krajcár. Selyem nyakkendő. Czillér Imre nagyáruháza. Oriási raktár miatt nyári nyak- kendők 20 kr :: Selyem nyak- kendők legolcsóbban.</p>	<p>Bőrtárcák. Czillér Imre nagyáruháza. Kéztáskák Bőr- és selyemövek Kézelőgombok Fésük Ruha, haj és fogkefék Illatszerek Sétabotok Solingeni acélárak.</p>
<p>45 krajcár. Selyem-keztü. Czillér Imre nagyáruháza. Egész és fél női flór és selyem keztüök páratlan olcsón lesz- ... nek árusítva. ...</p>	<p>Csipkék 3 krajcártól feljebb.</p>	<p>10 krajcár. Férfi sokni. Czillér Imre nagyáruháza. Férfi harisnyák Zoknik és Nyári alsó ujasok és nad- rágok a nagy raktár apasztása céljából mélyen leszállított árban.</p>	<p>Kész női fehérneműek. Czillér Imre nagyáruháza. Valódi rumburgi vásznak, sító- nok, szepességi vásznak és asz- tálneműek eredeti gyári áron. Mennyasszonyi kelengyék.</p>
<p>19 krajcár. Batist zsebkendő. Czillér Imre nagyáruháza. Női-, férfi- és gyermekzsebkend- ők, tulnag raktár miatt a leg- olcsóbban árusítatnak.</p>	<p>Női diszkalapok. Czillér Imre nagyáruháza. Kalaptormák Autósapkák Fátyolok Kalapdiszkek igen olcsón.</p>	<p>50 krajcár. Girardi kalap. Czillér Imre nagyáruháza. Panama kalap 2.25 Kemény kalap 1.50 míg a készlet tart.</p>	<p>Kézimunkák. Czillér Imre nagyáruháza. Kézimunka hozzávalók, madeira- vászonneműk, máramarosi, hu- nyadi és kalotaszegi külön- ... legességek ...</p>
<p>65 krajcár. Pangis selyem. Czillér Imre nagyáruháza. Taffotta-, ottomán-, duches-, messalin-, Japán-, Ruha-, bluz és Joupon-selymek igen olcsón.</p>	<p>15 krajcár. Sweizi himzett csik. Czillér Imre nagyáruháza. Sweizi himzett szövetek Csikok és betétek Ajourok leszállított árban.</p>		

Cipőkülönlegességek Czillér Imre nagyáruházában :

Speciális gyermekcipők, női félcipők, tennis-cipők, tornacipők, reggeli cipők, házi cipők.

Gyermek-ruhácskák

kötények, kalapok, fejkötők.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
□ senki el nem készíti. □

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

! Hegyi üdülőhely Nagyváradon !
Páratlan a maga nemében!
Lobermayer Ferencz

(Karger-féle)

nyári étterme és kerthelyisége

— Vizezék-utca 36. szám alatt. —

A város legjobb tekepályája.

Ez évben először; meleg konyha.

Csakis Karger-féle saját termésű borok.

Pontos kiszolgálás.

Cigányzene.

!! A város legárnyasabb kertje !!

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb
kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák
étlap szerint, vagy megállapított árak mel-
:: lett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak
:: mellett ::

*Egyben van szerencsém a vidéki
utazó közönség szives figyelmét
felhívni, hogy vendég szobáimat
ujjonnan berendeztem és tisztán-
tartására különös gondot fordít-
tok. Ugyisintén a szállóhely olcsó
ár mellett szives rendelkezésre áll.*

*Hol szórakozunk esténként? csak is a
NEMZETI SZALLODA hívős és kel-
lemes kerthelyiségében, hol minden este
mozgófénykép előadások tartatnak ci-
gány zene mellett. Minden második
nap teljesen új műsor.*

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérloje.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket,
barátainkat és a t. közönséget, hogy a
Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonnan átala-
kitva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor.
Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását
kérik, kiváló tisztelettel:

Lökösházy László és Lökösházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás!

Reggelig nyitva!

Abonánsok felvétetnek!

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYASAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

REISZ MIKSA

békéscsabai butor gyárának

nagyvárad i telepe

KOSSUTH LAJOS-utca 7. szám alatt.

Polgári és finom kivitelű lakásberendezések különleges készítése!

Eladás:

nagyban és

kicsinyben

Eredeti gyári árban

Nagy készlet,

modern vas és

rézbutorokból

Szolid gyártmány!

**Nagy megtakarítást érhet el, ha
közvetlenül a készítőnél vásárol!**

Telefon:

Nagyvárad sz.

Békéscsaba 20. sz.

Interurbán.